

OBRNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA
SLOVENIJE

16.

Kreativnost in vodenje

Mag. Nastja Mulej, trenerka metod po dr. Edwardu de Bonu

KREATIVNOST SE LAHKO ZGODI TUDI VAM □ ČE SI RES ŽELITE

Ljudje si pogosto mislijo, da je kreativnost nekaj, kar se njim ne dogaja. Da oni lahko živijo samo po ustaljenih poteh in da se sami ne morejo ničesar novega, drugačnega, drznega spomniti. Še več, prepričani so, da so ustvarjalni samo umetniki.

To je popolnoma neresnično □ kaj pa inženirji, znanstveniki, finančniki, podjetniki?! Pri ustvarjalnosti gre za spreminjanje zaznav, konceptov in idej. Umetniki pravzaprav niti niso najbolj ustvarjalni, samo največji med njimi so kaj zares spremenili, večinoma pa so samo □ stilisti.

Po drugi strani ljudje običajno menijo, da se ideje kar zgodijo. Da je treba samo čakati, da bodo prišle. Tako običajno tudi delamo, ko naletimo na problem: čakamo, počivamo, razmišljamo, gremo pod tuš, na rekreacijo, na razstavo in tam □ 'eureka' □ dočakamo svojo rešitev. Žal pa običajno samo prvo, samo eno. To pa ni ravno dovolj, saj je alternativ veliko. Zato je veliko bolje, da se potrudimo in jih zavestno iščemo. Ter tako tudi najdemo.

Prav tako velja prepričanje, da je ustvarjalnost odvisna od talenta. To je zelo pogosto in tradicionalno mnenje, ter najpogostejši izgovor ljudi. Dejansko so nekateri naravno bolj radovedni, drugi imajo bolj živahno domišljijo, tretji se bolj potrudijo spreminjati ustaljeno, toda za ustvarjalnost je potrebna samo motivacija in kasneje tudi disciplina pri upoštevanju orodij Lateralnega razmišljanja, nič več. Saj ste že velikokrat slišali tisto o 99 % truda in samo 1 % talenta, kajne?

In zato spodleti tudi naslednji predsodek, da so ustvarjalni samo umetniki. Uporniki so ustvarjalni, ker želijo biti drugačni, ker želijo izstopati. Danes, ko nam je Edward de Bono pojasnil, kako samo-organizacijski informativni sistem (= naš razum) tvori vzorce in kako lahko te rutinske vzorce presekamo, smo lahko vsi ustvarjalni. Gre samo za željo po novih idejah □ če je uporniki nimajo, in če jo konformisti imajo, potem bodo konformisti celo bolj ustvarjalni!

Podobno temu je tudi mnenje, da je dovolj, da smo osvobojeni, sproščeni, celo pod vplivom substanc. Mislimo, da nismo ustvarjalni, ker imamo zavezane roke. Ljudi vzpodbujamo, naj se osvobodijo, naj bodo igrivi in otroški, kar najpogosteje omogočajo tehnike viharjenja možganov. Toda otroci so ustvarjalni samo zato, ker še nimajo vzpostavljenih veliko ustaljenih vzorcev razmišljanja. In če ne boste znali igrati violine, je ne boste igrali niti, če boste imeli odvezane roke. Sproščenost ni dovolj, potrebujete tudi znanje tehnike.

Slednji stereotip o ustvarjalnosti pa je, da orodja in tehnike omejujejo. Ta fraza izhaja iz prejšnje. Ljudje mislijo, da morajo biti samo igrivi, pa bodo ideje kar padale. Sistematične tehnike in metode se jim zdijo preozke. Toda v resnici orodje poveča naše sposobnosti. Tako kot ključ poveča naše zmožnosti, da odidemo iz zaklenjene sobe.

Resnica je, da ne rabimo biti umetniki, uporniki, talentirani, otroci, ki smo pod vplivom drog in čakamo, da se ideja zgodi. Naši možgani so dejansko narejeni za rutino, toda ko potrebujemo nove, sveže alternative, ideje, koncepte, jih lahko s tehnikami ukanimo tako, da do potrebnega tudi pridemo v velikih količinah.

Zveni neverjetno, vendar je bilo dokazano že leta 1969, ko je izšla knjiga The Mechanism of Mind avtorja dr. Edwarda de Bona. V njej je pokazal, da so naši možgani narejeni za rutino. Da so nekreativni. Da delujejo v skladu z vzorci in izkušnjami. Zamislite si, da se zjutraj zbudite in se morate obleči. Na voljo imate 11 kosov oblačil. Na koliko različnih načinov se

lahko oblečete? Enajst možnosti za prvo oblačilo, deset možnosti za drugo, devet možnosti za tretje in tako naprej. Na voljo imate 13.916.800 načinov, kako se lahko oblečete, če izbirate med enajstimi kosi. Če bi se vse svoje budno življenje oblačili v vsako od različic samo eno minuto, bi potrebovali 76 let življenja. Če bi možgani delovali tako, bi bili neuporabni. Zato moramo biti hvaležni, da so možgani nekreativni. Naš razum vsako vhodno informacijo organizira v rutinski vzorec. Zato se zjutraj oblečete in pomislite: »Tako se ponavadi oblačim.« Oblečete se in odhitite v službo.

Kaj pa naredite, kadar hočete biti kreativni? Tudi, če ne poznate čisto nobene tehnike kreativnega razmišljanja, boste veliko dlje prišli, če se samo držite treh preprostih pravil:

1. Svinčnik in papir (ne pa sprehodi in debate)
2. Količinska in časovna norma (ne pa čakanje na pr(a)vo idejo)
3. Pravilo 3P,

Ad1 in 2) Sčasoma, kot boste sčasoma dobro (ne pa nujno odlično) igrali tenis □ če ga boste vadili vsak dan po 20 minut. Če se boste vsak dan usedli in si rekli: danes pa se želim spomniti (s svinčnikom v roki) 10 načinov, kako lahko še uporabljamo obešalnik. Jutri 12 načinov, kako lahko uporabljamo palčko za čiščenje ušes. In pojutrišnjem 15 načinov, kako lahko uporabljamo vilice, boste nekoč veliko manj okamnili, kadar boste morali na hitro poiskati množico različnih alternativ resničnega problema. V določenem času (največ 10 minut) si zastavite določeno količino možnih idej, ki se jih želite spomniti. Število alternativ je odvisno od teže izziva □ če boste iskali novo ime za konferenčni center, je lahko to število tudi 20, če boste iskali nove načine za prodajo sira v vaši trgovini, je lahko 10. Količinska norma mora biti malce nad stopnjo izvedljivosti □ da se ja potrudite.

Ad 3) In kaj je pravilo 3P? Pravilo, ki vam bo omogočilo generirati veliko število možnih idej v timu. Kajti □ iskreno: tim kot sinergičen seštevek posameznikov ve veliko več kot vi sami, a če se teh 3P ne držite, nikoli ne pridete do sinergije □

Prvi P je za POZITIVNO. Jemljite vsak predlog in vsako zamisel, ki jo slišite, kot dobronamerno, kot pozitivno. Ne ocenjujte, ne kritizirajte, ne ubijajte idej, kajti s tem ubijate njihovega avtorja. Ko se gredo divergentno razmišljanje (v širino), ni čas za konvergentno (ocenjevanje). In obratno.

Drugi P je za PLODNO. Poskusite generirati kolikor se le da idej v določenem času. Čim več, tem bolje. Ne skrivajte idej in omogočajte avtorjem, da jih ne bo strah. Omogočajte nadgradnjo, dopolnjevanje in asociiranje. Kajti: ni težko najti slabosti v novi ideji (nova je, torej neznana in obeta spremembo), a s tem se ne pokažete kot veliki mislec. Pokažite, da znate razmišljati ustvarjalnost in domiselno, ter najдите rešitve v ideji, za katero se vam zdi, da je neizvedljiva!

Tretji P je za POREDNO. Šele, ko vam bodo ljudje verjeti, da resnično lahko delijo vse, kar jim pade na pamet (ko je čas za generiranje idej in divergentno/lateralno razmišljanje), in da ste: »Ja, ampak ...« preimenovali v »Ja, in ...« si bodo upali podajati tudi ideje, ki so nesposobne, nepraktične, nemogoče ... Nove!

Veliko užitka pri tem vam želim

Nastja Mulej, trenerka sodelovalnega in ustvarjalnega razmišljanja